

ДОКЛАД

Относно: Нагласи, информираност и проблеми във връзка с въвеждането на еврото в малки населени места

Във връзка официална валута ЕВРО в Република България, в различни населени места се наблюдават сериозни притеснения, липса на достоверна информация и разпространение на дезинформация сред уязвими групи – родители, младежи, възрастни хора и представители на маргинализирани общности. Настоящият доклад обобщава наблюденията от работа „на терен“ и цели да подпомогне институциите при планиране на адекватни мерки относно еврото.

Проучването е проведено от 09.01.2026г. – 14.01.2026г.

1. Работа по места (наблюдения от терен)

Информацията е събрана чрез:

неформални разговори с родители;

срещи на образователни медиатори с общности;

дискусии с младежи;

посещения по домовете от образователни медиатори

Онлайн анкетиране

Работата по места показва, че темата за еврото се възприема като, неясна и без достатъчно обяснение на разбираем език.

3. Основни проблеми и притеснения в ромска общност

3.1. Липса на достъпна и разбираема информация

- Голяма част от родителите и възрастните хора не разбират как ще стане преизчисляването на доходи, пенсии, помощи и заплати.
- Институционалната информация често е поднесена със сложен език и не достига до хора с ниска финансова и функционална грамотност.

3.2. Разпространение на дезинформация

Най-често срещаните страхове са:

- „Парите ще се обезценят“
- „Социалните помощи ще бъдат намалени“
- „Цените ще скочат двойно“
- „Хората ще загубят спестяванията си“

Тези твърдения се разпространяват без проверка и създават напрежение и недоверие.

3.3. Източници на информация

Основните източници, от които общностите черпят информация, са:

- социални мрежи (Facebook, TikTok, YouTube);
- разговори „от уста на уста“;
- непроверени видеа и публикации;
- слухове в квартали и малки населени места.

Официални институционални източници почти не се ползват, тъй като хората не знаят къде да ги намерят или не ги разбират.

3.4. Проблеми при медиаторите и работещите на терен

- Липса на единни и ясни указания, които медиаторите да предават на хората.
- Недостатъчно обучителни материали (на прост език, с примери).
- Медиаторите често се оказват между институциите и общността, без да имат достатъчно инструменти да отговорят на всички въпроси.

3.5. Нагласи сред младежите

- Част от младежите са апатични и не се интересуват от темата.
- Други са силно повлияни от съдържание в социалните мрежи, което внушава страх и недоверие към държавата и ЕС.
- Липсват младежки инициативи и дискусии, насочени конкретно към темата за еврото.

4. Рискове при липса на навременна намеса

- Засилване на недоверието към институциите;
- Социално напрежение и страх сред уязвимите групи;
- Манипулиране на обществените нагласи чрез дезинформация;
- Затруднения при смяна лев -евро

Допълнителни констатирани проблеми по места във връзка с еврото:

Проблеми в банките и финансовите институции

От направеното проучване от 9 януари до 14.01.2026г, разговори с родители, възрастни хора и жители на малки населени места се установяват следните проблеми:

Банковите институции начисляват такси при обмен, теглене или обслужване, които не са ясно обяснени на клиентите.

Липсва предварителна информация за това какви услуги ще бъдат безплатни и кои – платени при прехода към еврото.

В малките населени места няма физическо присъствие на банки, или пощенски клонове, което принуждава хората да пътуват до най-близкия град, което това води до допълнителни разходи.

Възрастни хора и социално уязвими лица изпитват затруднения при работа с банкови служители и електронни услуги.

В магазините в малките населени места и квартали се наблюдават сериозни нарушения:

- Търговци отказват да върнат точно ресто, като заявяват, че „нямат дребни пари“.
- В някои случаи рестото не се връща изобщо или се закръгля за сметка на клиента.
- Цените на основни хранителни стоки и услуги са повишени, без ясно обоснование.
- По наблюдения на хората, цените са се увеличили двойно, докато доходите (заплати, помощи, пенсии) са останали непроменени.
- Липсва ясно и коректно обозначаване на цените, което допълнително обърква потребителите.
- Не се издава фискален бон

3. Липса на контрол от страна на институциите

- Нито една институция не извършва реални проверки в магазините в малките населени места.
- Контролни органи (КЗП, НАП, общини) не присъстват на терен, което създава усещане за безнаказаност.
- Жителите споделят, че нарушенията се случват именно в малките населени места, където хората са по-зависими и по-малко информирани.

4. Липса на институционално присъствие и разяснителни кампании

- Нито една държавна институция не е посетила населените места, в които е проведено анкетното проучване.
- Не са провеждани срещи, разяснителни кампании или информационни сесии на място.
- Хората не знаят към кого да се обърнат при проблем и се чувстват изоставени от държавата.
- Това води до засилване на слухове, страх и недоверие.

5. Социални последици и нагласи сред населението

Хората са силно уплашени и несигурни за бъдещето си.

Широко разпространено е усещането, че:

„Цените се вдигнаха двойно“

„Заплатите и доходите си остават същите“

„Никой не мисли за малките населени места“

Тази ситуация води до социално напрежение и риск от допълнителна маргинализация на уязвими групи.

5. Препоръки към институциите

1. Организиране на информационни кампании по места – срещи лице в лице в квартали, села, училища, домове за възрастни хора, социални домове за младежи и тн.
2. Материали на разбираем език – брошури, инфографики, примери с реални суми.
3. Обучения за медиатори и местни лидери, които да бъдат подготвени да отговарят на въпросите.
4. Активно присъствие в социалните мрежи с проверена и кратка информация.
5. Работа с младежи – дискусии, работилници и кампании срещу дезинформацията относно еврото.

6. Заключение

Въвеждането на еврото не е само икономически процес, а социален и комуникационен. Липсата на навременна, достъпна и ясна информация създава страх и съпротива сред хората. Необходима е координирана работа между институции, местни структури и медиатори, за да се гарантира информираност, доверие и спокойствие сред гражданите.